

Medlemskap i Helsenettet

Innledning:

Tidligere har Norsk helsenett hovedsakelig vært en leverandør av infrastruktur(samband) til helse- og omsorgsektoren. En konsekvens av dette har vært at medlemskapet i Helsenettet historisk sett vært koblet til den fysiske tilknytningen. Helsenettet var opprinnelig etablert som en fysisk nettverksinfrastruktur, men har utviklet seg til en omfattende kommunikasjonsløsning som sikrer trygg utveksling av opplysninger mellom helse- og omsorgsaktører.

Norsk helsenett har derfor satt i verk tiltak for å sikre at de som er medlemmer i helsenettet også er de som har et ansvar i henhold til den ansvarsfordelingen mellom aktørene i helse- og omsorgssektoren som gjenspeiles i regelverket i dag. bl.a. i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger. Medlemmer i Helsenettet vil derfor i hovedsak være virksomheter som yter helsehjelp. Dette vil vi gå nærmere inn på nedenfor.

Dette innebærer også at vi har et tydeligere skille mellom medlem og leverandør. Leverandørene til helsevirksomheten kan ikke være medlemmer, men er viktige bidragsytere inn i Helsenettet og forutsettes å ha Helsenettets medlemmer som kunde. Siden det ofte er via en leverandør at helsevirksomheten har sin faktiske integrasjon mot helsenettet, må leverandørene akseptere våre leverandørvilkår som bl.a. skal ivareta krav til informasjonssikkerhet.

I denne vurderingen har vi imidlertid fokus på medlemmene, og hvilke virksomheter som i henhold til dagens regelverk kan og skal være medlemmer i Helsenettet.

Rettslig grunnlag for medlemskap i Helsenettet

Hvilke virksomheter som kan og skal være medlem i Helsenettet er regulert i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger.

Forskriftens § 1 angir formålet med forskriften. Formålet er at forskriften skal " bidra til at virksomheter i helse- og omsorgstjenesten som yter helsehjelp eller virksomheter som forvalter og tilgjengeliggjør helseopplysninger for helseregistre, bruker standarder, standardsystemer, godkjent programvare, kodeverk, klassifikasjonssystemer og nasjonale e-helseløsninger for å fremme sikker og effektiv samhandling og bruk av IKT".

Virkeområde er regulert i § 2 og lyder som følger, "Forskriften gjelder virksomheter som yter helsehjelp eller forvalter og tilgjengeliggjør helseopplysninger for helseregistre. Det vil si virksomheter innen helse- og omsorgstjenesten som bruker behandlingsrettede helseregistre, jf. pasientjournalloven § 2 bokstav d, regionale

helseforetak, helseforvaltning og virksomheter som forvalter og tilgjengeliggjør helseopplysninger for helseregistre med hjemmel i helseregisterloven § 9 til § 11".

Videre angis det en plikt til å ta i bruk Helsenettet i virksomheten etter § 9. I bestemmelsen uttales at "Virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester etter spesialisthelsetjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven, apotekloven og tannhelsetjenesteloven skal ta i bruk Helsenettet i virksomheten fra 1. januar 2022. Dette gjelder også sykehusapotek, uavhengig av organisasjonsform, og bandasjister. Helsenettet inkluderer felleskomponentene Grunndata og HelseID. Plikten omfatter ikke å ta i bruk felleskomponenten HelseID og Velferdsteknologisk knutepunkt".

Hvilke virksomheter som etter § 9 er pliktig til å ta i bruk Helsenettet og dermed være medlem, er etter spesialisthelsetjenesteloven, spesialisthelsetjenester som tilbys eller ytes av staten og private. Privat spesialisthelsetjeneste omfattes av loven både der den er en del av det offentlige helsetilbudet og der det ikke er avtale om offentlig finansiering.

Etter helse- og omsorgstjenesteloven er det kommunen og private som har avtale med kommunen. Etter apotekloven er det apotek, jf. lovens § 1-3 bokstav a til d. som er omfattet. Etter tannhelsetjenesteloven er det fylkeskommunen og privatpraktiserende tannleger som har avtale med fylkeskommunen.

For en mindre gruppe helprivate tilbydere av helsehjelp som ikke er underlagt plikten etter § 9 da de ikke er omfattet av de nevnte lovene, kan disse helprivate tilbydere likevel være medlem, jf. §§ 1 og 2. Både § 1 og § 2 viser til at formål og virkeområde etter forskriften gjelder virksomheter som yter helsehjelp i helse- og omsorgstjenesten. Helse- og omsorgstjenesten er definert i pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3 bokstav d. og omfatter som følger; "den kommunale helse- og omsorgstjenesten, spesialisthelsetjenesten, tannhelsetjenesten og private tilbydere av helse- og omsorgstjenester."

Ettersom bestemmelsen også omfatter private tilbydere av helse- og omsorgstjenester kan helprivate tilbydere av helse- og omsorgstjenester som yter helsehjelp og som bruker behandlingsrettede helseregistre, jf. pasientjournalloven § 2 bokstav d, være medlem og ta i bruk Helsenettet.

Oppsummert:

For å bli medlem i Helsenettet må virksomheter bl.a. forplikte seg til å oppfylle kravene i Norm for informasjonssikkerhet og personvern i helse- og omsorgssektoren. Dette bidrar til å sikre at alle medlemmer oppfyller minimumskravene til informasjonssikkerhet og personvern. Tilstrekkelig krav til sikkerhet er avgjørende for at Helsenettet kan fungere etter sitt formål; at helseopplysninger kan deles trygt, sikkert og lovlig mellom medlemmene. I samsvar med dagens rettslige regulering, og spesielt forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger, vil Norsk helsenett sikre at det er den virksomheten som yter helsehjelp og som er ansvarlig i henhold til regelverket, også er den som aksepterer

våre medlemsvilkår. På den måten sikrer vi at den virksomheten som reelt har ansvaret også er klar over hvilke forpliktelser som følger med medlemskapet i Helsenettet. Dette er grunnlaget for at Helsenettet skal kunne fungere etter sitt formål; som en trygg og sikker kommunikasjonsarena. På denne måten kan alle medlemmer være trygge på at de virksomhetene de kommuniserer og deler helseopplysninger med, følger Normen og øvrige vilkår.